

Dövtolklärarna på Västanviks Folkhögskola går vidare efter 9 år

24 maj 2024

Foto: Privat

Vi på Teckenrapport har tidigare berättat om Juli af Klintberg som går dövtolksutbildningen på Västanviks folkhögskola. Idag, fredagen den 24 maj, tar Juli och hennes klasskamrater examen. I och med det avslutar också Maya Rohdell, Lars-Gunnar Möllefors och Eva Sundqvist Dahne sina uppdrag som dövtolklärare och samordnare.

Teckenrapport har kontaktat dessa tre och ställt några frågor om deras tid som ansvariga lärare på dövtolksutbildningen på Västanviks folkhögskola. Lars-Gunnar Möllefors berättar att de har jobbat som dövtolklärare ända sedan pilotprojektet började 2015, vilket innebär att de har jobbat i totalt nio år nu.

Lars-Gunnar berättar att vid de första åren var dövtolkarnas målgrupp nyanlända, dövblinda och tolkning via internationella tecken men det har förändrats med tiden och nu är målgruppen bredare än så. Eva Sundqvist Dahne tillägger att de första åren hade eleverna inte någon praktik men när utbildningen utökades till två år så lades praktiken till. Maya Rohdell säger att när de utökade utbildningen med ett år så kunde man få djupare kunskaper och mer tid till frågor samt diskussioner i grupper.

Eva berättar att de vid flera tillfällen har tagit kontakt med bland annat tolkchefer och förklarat vad dövtolkar innebär, men att det än idag inte finns tillräckligt med kunskaper hos alla chefer. Lars-Gunnar tillägger att attityden dock har förändrats sen praktiken lades in i utbildningen. Maya säger att hörande tolkar gärna jobbar ihop med dövtolkar och att det är cheferna som är lite skeptiska.

Om fem år kommer tolkyrket för döva teckenspråkstolkar att se bra ut, med fler tolkuppsdrag, tror Lars-Gunnar. Han ser redan idag att det kommer fler och fler uppdrag och hoppas att tolkcentralerna börjar anställa döva teckenspråkstolkar i sina verksamheter. Nu finns det en informationsbroschyr om döva teckenspråkstolkar som skickats till alla tolkcentraler och olika myndigheter. Maya menar att det kan leda till en ökad förståelse för behovet av att använda döva teckenspråkstolkar.

Bara för att de tre har avslutat sina uppdrag som dövtolkklärare, är det inte omöjligt att de dyker upp då och då som gästföreläsare säger de tre lärarna med glimten i ögat. Under de nio åren som utbildningen funnits har Västanviks folkhögskola haft fem utbildningsgrupper. Totalt har 51 döva examinerats som teckenspråkstolk.

Lärarna avslutar intervjun med att säga att döva teckenspråkstolkar är viktiga eftersom de har teckenspråk som sitt förstaspråk. Hörande teckenspråkstolkar känner sig trygga i samarbetet med döva teckenspråkstolkar, där de kan garantera att översättningen blir rätt. Tolkanvändarna vågar fråga mer eftersom det finns fler döva i rummet, så makten i rummet får en bättre balans.

Nu till hösten startar en ny utbildningsgrupp och uppdraget överlämnas till två nya dövtolkklärare; MiaMaria Björkstrand och Mona Riis. De kommer att ha hjälp av en samordnare, vem det blir är i dagsläget inte klart.

Teckenrapport önskar de nyutexaminerade eleverna lycka till i framtiden som döv teckenspråkstolk.

Tine Hedin och Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Sveriges Radio testar textad radio

24 maj 2024

Foto: Adobe stock

Sveriges Radio (SR) söker just nu testpersoner för att testa textning av radioprogram. Testet är ett projekt hos SR som valt ut ett 20-tal deltagare.

På måndag den 27 maj genomförs testet på distans. Deltagarna kommer då att få tillgång till en betaversion av SR:s app. I appen kan deltagarna ta del av transkriberade radioprogram. Därefter ska de fylla i ett frågeformulär för att utvärdera upplevelsen.

SR arbetar aktivt med att förbättra hörbarheten i sina sändningar för att nå så många som möjligt, inklusive personer med hörselnedsättning. Trots detta finns det grupper som fortfarande har svårt att fullt ut ta del av SR:s radioprogram, bland annat döva och hörselskadade personer. Genom att transkribera radioprogram hoppas SR kunna göra sitt innehåll mer tillgängligt för dessa grupper.

Teckenrapport kommer att följa upp projektet och se om det leder till en utveckling där transkriberade radioprogram blir tillgängliga för alla.

Mona Riis

nyhet@teckenbro.com

Efter 200 år avslöjar DNA orsaken till Beethovens dövhet

24 maj 2024

Foto: Adobe stock

Ludwig van Beethoven, en berömd tysk kompositör, kämpade med flera hälsoproblem, inklusive mag-tarmproblem, njur- och leversjukdomar samt dövhet fram tills hans död år 1827. I ett brev till sina bröder uttryckte Beethoven sin önskan att hans läkare skulle beskriva hans sjukdom vid hans död. Nu, nästan 200 år senare har man äntligen fått svar på orsaken till hans hälsoproblem och dövhet.

För att uppfylla Beethovens sista önskan testade forskarna vid Mayo Clinic i USA två hårlockar från honom. Hårlockarna testades för tungmetalltoxicitet. Proverna analyserades i Metallspeciallaboratoriet vid Mayo Clinic, som leds av Paul Jannetto. Detta laboratorium är specialiserat på att testa patientprover för tungmetaller som bly, arsenik och kvicksilver.

Resultaten visade att Beethoven hade mellan 64 och 95 gånger mer bly i sitt hår än vad som är normalt för en modern person utan blyexponering. Han hade även

förhöjda nivåer av kvicksilver och arsenik.

Beethovens hår indikerade kronisk exponering för bly och inte någon akut förgiftning. Under Beethovens tid användes bly i många sammanhang, särskilt inom medicin. Vissa mediciner innehöll bly och bandage blötlades i blysalt för att desinficera sår. Dessutom tillsattes blyacetat, även kallat "blysocker", ofta till vin för att göra det sötare. Vin fermenterades också i kärl som löddes med bly, vilket kunde laka ut i vinet.

Forskningen publicerades i tidskriften Clinical Chemistry, där forskarna konstaterade att blykoncentrationerna i Beethovens hår och den uppskattade blyhalten i hans blod var tillräckligt höga för att kunna förknippas med hans mag-, tarm- och njuråkommor samt för sin nedsatta hörsel. Dock var halterna inte tillräckligt höga för att vara den enda dödsorsaken.

Beethoven dog vid 56 års ålder i Wien, Österrike. På Beethovens dödsbädd gav hans vänner honom en låda med fint vin i present och då sa han: "Tyvärr - för sent." Detta blev hans sista ord.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Apple presenterar nya tillgängliga funktioner

24 maj 2024

Foto: Adobe stock

Med anledning av Världstillgänglighetsdagen den 16 maj presenterade Apple några nya funktioner som kan vara användbara för både personer med och utan funktionsnedsättning. För döva och hörselskadade kan två av dessa funktioner vara särskilt intressanta.

Apples Vision Pro-glasögon ska nu även få live-undertexter. Det innebär att

användaren inte behöver ladda ner en separat undertextnings-app. Live-undertextningen ska fungera för videor men även för samtal medan man bär Vision Pro. Dessutom kommer det att finnas stöd för koppling med hörapparater och cochleaimplantat (CI).

Dessutom kommer musik-appen på Apples mobiler nu kunna vibrera i takt med musiken i vissa låtar. En funktion som kan liknas med den som finns i den vibrerande tröjan SoundShirt. Vibrationen kommer inte bara att fungera i musik-appen, utan också via ett mjukvarugränssnitt i andra appar i mobilen som använder musik.

En form av undertextning i bilen finns nu i CarPlay som är Apples system för bilar. Där kommer det att finnas notifikationer som till exempel identifierar ambulanssirener och visuellt visar dessa.

Apples VD, Tim Cook, berättar att Apple har drivit inkluderande design i nästan 40 år genom att göra tillgänglighet till en grundpelare i sina hårdvaror och mjukvaror, eftersom de tror på att innovationer har kraften att berika människors liv.

Bland de andra funktionerna som lanseras senare i år finns bland annat; Eye Tracking (ögonspårning) för att styra iPad och iPhone med ögonrörelser utan att behöva en extra hårdvara. Röstigenkänning kan, med hjälp av AI, anpassa sig till ovanliga sätt att tala. För personer som till exempel blir åksjuka när de läser på mobilen i bussen finns en ny funktion som ska minska illamåendet genom att ge varningar om rörelse.

Wille Felix Zante, Taubenschlag

Översatt och redigerad av Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Hafwen höll ett tal på BSL på Buckingham Palace

24 maj 2024

Foto: Adobe stock

Den brittiska välgörenhetsorganisationen Duke of Edinburgh's Award (DofE) delar varje år ut priser till ungdomar som genomfört ett DofE-program. Priset delas ut på Buckingham Palace i London och i år fick 19-åriga Hafwen Clarke motta priset och hålla ett tal inför tusentals andra pristagare. Hon höll sitt tal på brittiskt teckenspråk (BSL) och berättade om sin resa i DofE-programmet.

Duke of Edinburgh's Award (DofE) är en välgörenhetsorganisation i England och Wales för ungdomar. Varje år deltar hundratusentals ungdomar i ett DofE-program med olika aktiviteter för att stärka deras självförtroende och vägleda dem in i vuxenlivet. DofE riktar sig särskilt till de ungdomar som är marginaliserade. När man deltar i ett program kan man uppnå olika nivåer, där den högsta nivån är Guld. För att uppnå Guldnivån ska man först uppnå de andra nivåerna och sedan välja en aktivitet som ingår i Guldnivån. En sådan aktivitet kan vara att vara volontär eller ledare eller vara med i en kurs.

Guldpriset delas ut vid en ceremoni på residenset Buckingham Palace i London. I år närvarade bland annat den brittiska kungen och en astronaut.

En av årets Guldpristagare är Hafwen Clarke och vid ceremonin fick hon äran att hålla ett tal inför den stora publiken. Hon höll sitt tal på brittiskt teckenspråk (BSL) och blev därmed den första döva ungdomen att hålla sitt tal på BSL vid denna ceremoni. I sitt tal sa Hafwen att döva kan göra allt som hörande kan göra, förutom att höra. Hafwen vill genom sitt tal lyfta fram vilken styrka och vilka förmågor som döva besitter.

Hafwen är ungdomsambassadör för välgörenhetsorganisationen för första hjälpen i Wales (Cymru) och strävar efter att vara en röst för unga människor med funktionshinder. I sitt ambassadörskap vill Hafwen inspirera andra och ge dem hopp och mod. Bland annat genom att andra brittiskt teckenspråk och öka medvetenheten om dess betydelse.

Till vardags studerar Hafwen till frisör och menar att hennes medverkan i DofE har lärt henne att dövheten inte ska hindra henne från att följa sina drömmar.

Tine Hedin

nyhet@teckenbro.com

En skådespelerska i serien "I lagens namn" kan flytande teckenspråk

24 maj 2024

Foto: Vecteezy.com

Skådespelerskan Camryn Manheim, känd för sin roll som Kate Dixon i den amerikanska TV-serien "Law & Order" (på svenska: I lagens namn) använde nyligen amerikanskt teckenspråk (ASL) under inspelningen av ett avsnitt av den populära TV-serien.

Det var i den 23:e säsongens 11:e avsnitt som Kate använde teckenspråk. Avsnittet har titeln "Slottet i himlen" och i det avsnittet anklagas en säkerhetsvakt för att ha dödat en rik bostadsrättsutvecklare. När säkerhetsvakten förhörs, tvingas han ta med sin döva tonårsdotter Alex till polisstationen. På polisstationen dyker Kates vuxne son, Patrick Dixon (spelad av James Caverly), upp för första gången. Patrick är också döv och är lärare på en dövskola där Alex går. Patrick kommer dit för att Alex har bett om hans stöd under den stressiga situationen.

Camryn kan ASL även i verkliga livet då hon har en tolkutbildning. Camryn lärde sig teckenspråk av olika skäl. Bland annat var hon med vid en trafikolycka där hon kunde hjälpa polisen i kommunikationen, eftersom hon kunde några tecken. Då kände Camryn att hon ville kunna mer och anmälde sig till en teckenspråkskurs för nybörjare. Hon studerade så pass länge att hon blev kvalificerad ASL tolk.

Detta är inte första gången vi ser Camryn använda ASL i rollen som Kate. I ett

specialavsnitt med titeln "Special Victims Unit" tolkade Kate vittnesmålen från en grupp döva skolflickor som blivit sexuellt angripna. Dessutom har Kate tecknat vid ett annat förhör med en ung flicka i ett annat avsnitt.

För Camryn är det ingen stor sak att använda ASL. Hon menar att det är en del av karaktären Kates vardag, att förhöra olika typer av personer. Camryn betonar för tidningen TODAY att det är viktigt av att normalisera representationen av döva och deras erfarenheter i medierna.

Mona Riis

nyhet@teckenbro.com

De dövas "Gudfader" i Gaza dödad i en israelisk attack

24 maj 2024

Foto: @wissamgaza

Döva i Gaza sörjer nu förlusten av Hashem Ghazal, en framstående aktivist för döva och en skicklig snickare, som dödades tillsammans med sin fru i en israelisk attack. Hashem, känd som Gazas "Gudfader för de döva", var en ledande figur inom dövsamhället i Gaza.

Händelsen inträffade under en flygräd där även sju av parets barn, varav några döva, skadades allvarligt. Hashem var en centralgestalt vid Atfaluna Society for Deaf Children, en välgörenhet som har varit verksam i Gaza City sedan 1992. Organisationen erbjuder talterapi, inkomstgenererande program för döva samt yrkes- och samhällsutbildning. Hashem har varit engagerad i organisationen ända sedan 1994 och bidrog med sin expertis som snickare.

Många i Gaza minns Hashem som den första som etablerade en verkstad för döva snickare, vilket skapade arbetsmöjligheter för döva i regionen. Den palestinske fotojournalisten Wissam Nassar hyllade Hashem och beskrev honom som en person vars inflytande var djupt rotat i hjärtat på dem han hjälpte. Wissam

berättade till tidningen The New Arab att Hashem hade en entusiasm som smittade, en genuin värme och ett engagemang för inkludering som är oförlömligt.

År 2015 höll Hashem en TedTalk med titeln "Låt fingrarna tala" i Shujaiya-kvarteret i Gaza City, där han delade med sig av personliga berättelser om sitt liv. Bland annat om de utmaningar han mötte som döv ung och hur han lärde sig snickeri. Hashem var en aktivist och reste till flera länder där han representerade Gazas dövsamhälle.

Nour Naim, en akademiker och forskare, beskriver Hashem och hans fru som "andliga pelare och förebilder för dövsamhället i Gaza". Enligt flera organisationer har Israels krig i Gaza haft en oproportionerlig påverkan på personer med funktionsnedsättning. Dessa personer upplever en extra sårbarhet kring tillgängligheten och skyddsrelaterade risker.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

SDR:s remissvar om muntlig förhandling i allmän förvaltningsdomstol

24 maj 2024

Foto: SDR

Domstolsverkets arbetsgrupp för processrättsliga reformer har fått i uppdrag att ta fram konkreta förslag för att underlätta målhanteringen i förvaltningsdomstolarna. Ett av förslagen handlar om införandet av videoinspelning vid en rättegång. Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) har lämnat synpunkter kring detta förslag.

Arbetsgruppen undersöker bland annat hur tekniken kan användas bättre vid

rättegångar och om reglerna för muntlig förhandling behöver ändras. Ett fokus är på att öka användningen av videoupptagning av berättelser och iakttagelser vid muntliga förhandlingar i förvaltningsrätten. Genom att spela in ljud och bild blir dokumentationen mer komplett inför prövningen i kammarrätt, vilket kan göra processen i kammarrätten mer effektiv och flexibel. Dessutom kan protokollföringen i förvaltningsrätten underlättas genom inspelningar av förhör och iakttagelser.

SDR har lämnat synpunkter på förslaget och i sitt remissvar säger de att de uppskattar arbetsgruppens engagemang för att förbättra den muntliga förhandlingsprocessen. SDR stödjer starkt förslaget om att införa videoinspelning, vilket de anser är ett viktigt steg för att garantera rättssäkerheten för döva personer som använder svenskt teckenspråk. Trots lagens föreskrifter om rätt till teckenspråkstolkar vid muntliga förhandlingar finns det betydande utmaningar med tolkningens snabbhet, den juridisk terminologin samt risken för feltolkningar.

SDR har även bett arbetsgruppen att överväga fyra faktorer;

1. Videoinspelning av döva vittnesmål bör göras av domstolen för att underlätta granskning av felaktigt översatta vittnesmål eller frågor.
2. Tolken ska också synas vid en videoinspelning.
3. Omedelbar rättelse av tolkens felaktiga översättningar ska göras för att säkerställa korrekt dokumentation.
4. Bevara videoinspelningar längre än sex veckor för att undvika felaktiga talade översättningar och för att den döve ska kunna invända mot fel vid ett senare tillfälle.

SDR avslutar sitt remissvar med att uppskattning för arbetsgruppens arbete och att de kan kontakta SDR för eventuella frågor.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

En ung klimataktivist lär döva elever i Zambia om klimatförändringar

24 maj 2024

Foto: The Associated Press

Bridget Chanda, en 18 årig klimataktivist i Zambia, ser brister i information om klimatförändringar på teckenspråk och har tagit saken i sina egna händer. Först lärde hon sig zambianskt teckenspråk, därefter började hon tolka utbildningar om klimatförändringar till döva elever.

Bridget Chanda är en elev vid Chileshe Chepela Special School i Kasama. På skolan finns många döva och hörselskadade elever som går integrerat med de hörande eleverna. Bridget går på skolan för att hon har två amputerade ben. För drygt två år sen började Bridget, som är hörande, lära sig teckenspråk för att kunna kommunicera med sina klasskamrater. Något som gjort att Bridget under början av året utsågs till skolans tjejledare.

I Zambia har klimatförändringarna blivit ett aktuellt ämne eftersom landet på sista tiden har drabbats alltmer av extremväder. Just nu rådet det extrem torka där, som lett till vattenbrist vilket i sin tur lett till svår matbrist. De stora klimatskillnaderna som finns mellan Bridgets hemstad Lusaka och staden Kasama där skolan ligger har gjort att Bridget intresserat sig för just klimatförändringarna. I hennes hemstad är det svår torka medan det är mycket regn i Kasama. Klimatförändringarna påverkar människornas sätt att leva och Bridget vill diskutera mer om det.

Klimatförändringarna har lett till att regeringen i Zambia sett till att skolans läroplan innehåller utbildning i just klimatförändringar. Dock finns det inte någon teckenspråkig information om det varför Bridget bestämde sig för att översätta informationen så att de döva eleverna också får kunskaper kring klimatförändringar. Bridget berättar för The Associated Press att det varit en utmaning att översätta eftersom flera klimatrelaterade termer ännu inte finns på

zambianskt teckenspråk.

Klimatjordbruksexperten Elizabeth Motale brukar besöka olika samhällen och skolor och utbilda om klimatförändringar. Elizabeth har använd Bridget som teckenspråkstolk vid vissa av dessa utbildningar. Bridget har lärt Elizabeth några tecken som hon skulle kunna använda när ingen teckenspråkstolk finns på plats.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

SVT anställer sin första döva teckenspråkstolk

24 maj 2024

Foto: Privat

SVT gör en historisk anställning genom att tillsvidareanställa Juli af Klintberg som deras första döva teckenspråkstolk. Från och med den 1 juni kommer Juli att ingå i SVT:s avdelning Språk & Tillgänglighet, där hon kommer att arbeta med direktsända nyhetssändningar samt tolkning och inspelning av förproducerade program.

Juli har fram till nu vikarierat på SVT Språk och tillgänglighet där hon bland annat bidragit till utvecklingen av nya arbetssätt i tolkstudion. Förutom att Juli blir den första döva teckenspråkstolken på SVT är hon också en eftertraktad tolk i internationella sammanhang, där hon använder internationella tecken.

På fredag, den 24 maj, tar Juli sin examen som döv teckenspråkstolk från Västanviks folkhögskola efter två års studier. Hennes utbildning och erfarenhet gör henne väl rustad för sin nya roll på SVT. SVT uttrycker på sin interna hemsida glädje över att Juli har tackat ja till tjänsten.

Till Teckenrapport berättar Juli att hon är mycket glad över att ha fått denna möjlighet och ser fram emot att fortsätta bidra till SVT:s arbete med att göra deras

innehåll mer tillgängligt för döva och hörselskadade. Nu får döva och hörande tolkar jobba tillsammans, vilket bidrar till ett större tolkfönster, menar Juli.

Innan Juli började jobba på SVT har hon bland annat arbetat hos Riksteatern Crea, på SVT Nyhetstecken, åt Dramaski och UR Teckenspråk. Under hennes uppväxt fick hon dessutom erfarenhet från teve och teater genom hennes pappa, som är den rikskända teckenspråkiga clownen Manne.

SVT skriver på sin interna hemsida att anställningen av Juli är ett viktigt steg mot ökad representation och tillgänglighet i media, samt att Julis erfarenheter därför kommer att vara en värdefull tillgång för SVT.

Tine Hedin

nyhet@teckenbro.com